

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест:

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 2

Рівне, 2020

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Виконавчий редактор:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії:

Немеш Олена Миколаївна – доктор психологічних наук, доцент, професор, в.о. ректора Рівненського державного гуманітарного університету.

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олексій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Т.І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ: збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти. Випуск 2. Рівне: РДГУ, 2020. 140 с.

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол №11 від 26 листопада 2020 р.)*

Список використаної літератури

1. Гецько С. І. Взаємодія дошкільного навчального закладу з батьками дітей з особливими потребами. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закл. освіти : зб. наук. пр., 2011. Вип. 1 (44). С. 71-74.
2. Колесникова Г. И. Специальная психология и педагогика. 2-е издание. Ростов-на-Дону : Феникс, 2010. 410 с.
3. Коррекционно-педагогическая работа в дошкольных учреждениях для детей с нарушениями речи / Под ред. Гаркуша Ю. Ф. Москва : Институт общегуманитарных исследований, 2007. 128 с.
4. Ребер А. Большой толковый психологический словарь : основные термины и понятия по психологии и психиатрии. Москва : Вече. 2001. Т. 1 : А-О. 560 с.
5. Специальная дошкольная педагогика : учебник для студ. учреждений высш. проф. образования под ред. Е. А. Стребелевой. 2-е изд., перераб. и доп. Москва : Издательский центр «Академия», 2013. 352с.

УДК 373.2.064.1:614.46

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ МАЛОКОМПЛЕКТНОГО ЗДО З СІМ'ЄЮ В УМОВАХ ПРОТИЕПІДЕМІЧНОГО КАРАНТИНУ

Крушельницька Н., здобувач ОС «магістр» спеціальності 012 «Дошкільна освіта»,
2 курс, РДГУ

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Дзеджера К.В.

Постановка проблеми. Світова пандемія, спричинена масовим поширенням коронавірусної інфекції Covid-19, зумовила суттєві зміни у процесі функціонування усіх суспільних інститутів, у тому числі інститутів дошкільної освіти і сім'ї. Під час карантину вони стикаються з низкою проблем, які стосуються запровадження обмежень відносно перебування і організації життєдіяльності дітей у ЗДО та спілкування з батьками, введених задля запобігання поширенню коронавірусної інфекції.

Зазначені обмеження засвідчили необхідність посилення зв'язків ЗДО з родинами, зокрема у напрямі дистанційного інформування батьків про особливості організації безпечного життя дитини, її навчання і виховання в домашніх умовах, що потребує оновлення методичних засад співпраці педагогів із батьками. Відповідно карантинні обставини стали для дорослих учасників освітнього процесу своєрідним тестом на рівень готовності сприяти успішному розвитку дошкільнят, взаємодіяти один з одним в особливих умовах карантину, знаходити нові можливості для співпраці.

Мета статті: висвітлити особливості взаємодії малокомплектного ЗДО з сім'єю в умовах карантину, спричиненого пандемією Covid-19.

Виклад основного матеріалу. Як засвідчує практика, перебуваючи вдома з дітьми, батьки ще більшою мірою потребують професійної підтримки педагога, ніж тоді, коли їхні діти постійно відвідують дошкільний заклад. Необхідною є допомога педагога і в умовах адаптивного карантину, під час якого суттєво змінюються організаційні аспекти контактування батьків з вихователями та перебування дітей в ДНЗ.

Зокрема потребують допомоги ті батьки, котрі стикнулись із низкою труднощів, а саме:

- нестача досвіду, необхідного для інформування дітей про особливості коронавірусної інфекції та правила протиепідемічної безпеки; організації дозвілля і навчання дітей під час карантину; організації поведінки на вулиці і в місцях перебування інших людей в умовах пандемії тощо;
- брак часу для занять з дошкільниками через зайнятність трудовою діяльністю, завантаженість заняттями під час дистанційного навчання дітей-школярів;
- відсутність бажання дитини-дошкільника займатися з батьками;
- необхідність дотримуватись чіткого режиму занять та відпочинку;

- необхідність підготовки фото-звітів про виконану роботу.

У зв'язку з цим Міністерством освіти і науки України розроблену низку документів, в яких визначаються організаційні підходи до діяльності ЗДО, у тому числі і в напрямі забезпечення тісної взаємодії з батьками. Зокрема в листі від 23.04.2020 року № 1/9-219 «Щодо організації роботи закладів дошкільної освіти під час карантину» для керівників у сфері дошкільної освіти, наголошується на важливості розроблення рекомендацій і консультацій для батьків з приводу організації освітньої діяльності вдома, розпорядку дня, харчування дитини тощо [1] та шляхів їх доведення до відома родини. Зокрема, як зазначається у цьому документі, таку комунікацію можна організувати з допомогою «онлайн-конференцій, спілкування у групах в соціальних мережах, мобільних додатках, за допомогою електронної пошти тощо» [1].

Зазначена теза ще ширше розвивається в інструктивно-методичних рекомендаціях Міністерства освіти і науки України «Щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти у 2020/2021 навчальному році», розроблених у липні 2020 року. У них пропонується розробляти власну модель взаємодії ЗДО з родиною, керуючись при цьому принципами «взаємоповаги, взаємодовіри, взаєморозуміння, співпраці, усвідомлення своєї ролі і відповідальності», та використовуючи як традиційні, так і інноваційні форми роботи [2].

В аспекті їх реалізації в малокомплектному ЗДО, структура якого характеризується не лише незначною чисельністю вихованців та їхніх батьків, але й нерідко наявністю різновікових груп, де водночас можуть перебувати діти з однієї сім'ї, та досить тісних зв'язків між сім'ями вихованців, результативними формами роботи в умовах адаптивного карантину бачаться як традиційні форми (усне опитування, співбесіди, консультації, телефонний зв'язок, спільні проекти, свята і розваги), так і нетрадиційні, зокрема інтерактивні (круглі столи, конференції, дискусії, майстер-класи) їх різновиди.

Та найбільш перспективними стають дистанційні форми, які дають змогу контактувати з сім'ями, не вдаючись до безпосереднього спілкування: онлайн семінари та консультації, представлення практичних матеріалів, методичних порад щодо виховання і навчання дітей у сім'ї на веб-сайті або вебсторінці закладу, платформах Google Classroom або Zoom чи Skype, з допомогою мобільних додатків Viber, Messenger, Facebook [1].

В умовах жорсткого карантину, коли безпосереднє спілкування стає неможливим, доцільними стає використання телефонного та електронного зв'язку, який дає педагогам змогу постійно підтримувати партнерську взаємодію з сім'ями вихованців з допомогою електронного листування, онлайн-спілкування у закритих групах в соціальних мережах, телефонних розмов тощо.

Зважаючи на особливості взаємозв'язків між учасниками освітнього процесу малокомплектного ЗДО, дистанційні форми роботи з батьками у ньому потребують зміщення акцентів на ті, які більшою мірою наближені до безпосереднього спілкування. Тому пріоритетними серед них бачаться електронне листування, онлайн-спілкування у групах, телефонні перемовини, які дають змогу здійснювати оперативний обмін інформацією між педагогами і батьками та між батьками. Їх використання сприяє зміцненню зв'язків між ЗДО і сім'єю, спонукає гуртуванню та активізації батьківсько-педагогічної спільноти

Досить результативними можуть бути і модифіковані в дистанційні традиційні й інтерактивні форми роботи з батьками. Так, наприклад, сучасні засоби електронного зв'язку дають змогу організувати:

- відео- або аудіоконференції – з метою розширення, поглиблення та закріплення знань про виховання і навчання дітей, розроблення та реалізації спільних проєктів (замість батьківських зборів, круглого столу, дискусії);
- групові або індивідуальні відео- або аудіо консультації, призначені для представлення відповідей на окремі питання батьків щодо сімейного виховання (замість очної консультації);
- відеомайстер-клас – задля підвищення рівня педагогічної майстерності батьків щодо проведення навчальних занять, організації спостережень, дослідів, ігор, розваг тощо (замість очної консультації).

Зазначимо, що дистанційна педагогічна взаємодія ДЗО з родинами може призвести до кращих результатів, якщо її проводити у форматі «педагог – батьки – дитина». Доцільність цього

Випуск 2, 2020. Збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

формату зумовлена, по-перше, тим, що багато дошкільників потребують допомоги в опануванні навичками самостійного читання, оволодіння комп'ютерно-інформаційними технологіями, самоорганізацією тощо; по-друге, в недостатній готовності батьків до занять зі своїми дітьми. У такій ситуації можна використовувати спільні відеозаняття, відеоспостереження, відеодослідження та ін., організовані в онлайн режимі на платформах Google Meet або Zoom.

Досить корисною для батьків є консультативно-рекомендаційна інформація, розміщена на вебсайтах (вебсторінках) ЗДО. Аналіз її змісту дав змогу з'ясувати, що вона охоплює питання стосовно особливостей освіти дітей стосовно коронавірусної інфекції та її запобігання, режиму дня дитини, змісту та організації навчання і виховання дітей вдома, читання, ігор та розваг для усієї сім'ї, змісту домашньої праці для дітей, джерел пошуку цікавих ідей (наприклад, сайти «Весела абетка», «ПДР для дітей»), дитячої літератури (сайт «Петрик») та навчальної інформації (сайт «Ukraine WOW») тощо.

Висновки. Таким чином, реальна взаємодія ЗДО з сім'єю в умовах карантину значною мірою спрямована на психологічну підтримку родини та допомогу батькам у сприянні успішному особистісному розвитку дітей. Пандемічні обставини зумовлюють необхідність пошуку доцільних способів контактування, зокрема ширшого використання дистанційних форм роботи в досліджуваному напрямі. Враховуючи специфіку спілкування батьків у малокомплектному ЗДО, доцільним для організації взаємодії з ними можуть бути контакти, організовані з допомогою електронних засобів аудіо- та відеозв'язку. Це дає змогу створити ситуації, наближені до безпосереднього спілкування, здійснити оперативний обмін інформацією, думками і враженнями між усіма учасниками освітнього процесу. Використання таких форм роботи сприяє зміцненню зв'язків між ЗДО і сім'єю, спонукає батьківсько-педагогічну спільноту до гуртування та активізації зусиль щодо виховання дошкільників.

Список використаної літератури:

1. Щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти у 2020/2021 навчальному році : інструктивно-методичні рекомендації : Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 30.07.2020 № 1/9-411. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5f2/402/c17/5f2402c174135147155911.pdf> (дата звернення: 21.10.2020 року).

2. Щодо організації роботи закладів дошкільної освіти під час карантину : Лист Міністерства освіти і науки України від 23 квітня 2020 року № 1/9-219. URL: <https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/73270/> (дата звернення: 20 жовтня 2020 року).

УДК 159.922.7 : [37.015.3 : 373.2]

ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР І ВПРАВ З ЕЛЕМЕНТАМИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ВИНАХІДНИЦЬКИХ ЗАДАЧ У ПРОЦЕСІ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ

Лабатій М., здобувач ОС «магістр» спеціальності 012 «Дошкільна освіта»,
II курс, РДГУ

Науковий керівник: канд.психол.наук, доцент Кулаков Р.С.

Постановка проблеми. Формування творчої особистості дитини потребує застосування у навчально-виховному процесі активних форм і методів навчання, які забезпечують розвиток творчого мислення, проблемного бачення, творчої уяви та фантазії. Ефективно сприяє розвитку творчої особистості теорія розв'язання винахідницьких завдань (ТРВЗ). Систему ТРВЗ було адаптовано для роботи з дітьми у школі й дитячому садку. Праці Г. Альтшуллера [1] «Алгоритм винаходу», «Творчість як точна наука» стали основою так званої творчої педагогіки. Стосовно дитини концепція ТРВЗ понад усе ставить принцип природовідповідності, згідно з яким педагог, навчаючи дитину, повинен знати і враховувати її природу. Водночас вона спирається на положення Л. Виготського про те, що дитина дошкільного віку приймає програму навчання тією мірою, якою ця програма стає її власною [2, с.15].

З М І С Т

Алексюк М. Молодіжний сленг – соціально-психологічна проблема чи спосіб самовираження сучасної молоді.....	3
Апостол М. Ставлення людини до процесу старіння.....	5
Бабич Л. Вікові особливості морального розвитку особистості у молодшому шкільному віці	7
Будько Н. Представлення родителів о вихованні дошкільників.....	9
Бурдина О. Проявление прокрастинации у студенческой молодежи.....	11
Вейна К. Загальний недорозвиток мовлення як психолого-педагогічна проблема.....	13
Войчук Т. Зміст корекційної роботи логопеда з дітьми з ринолалією.....	14
Ганусевич В. Проблемы влияния электронных сми на личность человека.....	16
Гордійчук Т. Соціальні мережі як детермінанта особистісного розвитку підлітків.....	17
Гордійчук І. Профілактика відхилень у поведінці молодших школярів у позаурочний час...	19
Грабовська С. До проблеми виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку.....	20
Гребеневич О. Формування в першокласників навичок читання й письма в умовах компетентнісної освіти.....	22
Гребіневич М. Роль ціннісних орієнтацій у формуванні професійного самовизначення у старших школярів.....	24
Гузей А. Вплив маніпулятивних дій на міжособистісне спілкування.....	26
Гузей А. Психологічний булінг в шкільному колективі: критерії та напрями прояву та напрями профілактики.....	28
Даниленко С. Генезис и трансформация змеиноного образа в белорусско-литовской мифологии.....	30
Демчук Д. Формування навичок безпечної поведінки дошкільників як теоретична проблема.....	32
Дем'янюк В. Роль емоційного інтелекту у професійній діяльності психолога.....	33
Дмитришина А. Особливість впливу стосунків з батьками на формування самооцінки дитини молодшого шкільного віку.....	35
Дрогомирецька О. Формування адаптивних здібностей молодших школярів з мовленнєвими порушеннями.....	37
Заговора Л. Мотивація як один з основних факторів у вивченні іноземної мови.....	38
Заговора Л. Вплив мотивації на ставлення підлітків до вивчення іноземної мови.....	40
Єфімова М. Розробка системи психологічних заходів щодо профілактики агресивної поведінки підлітків.....	41
Іслямова А. Розвиток слухової уваги і пам'яті у дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення.....	44
Кардаш Є. Особливості практичної роботи, спрямованої на розвиток мовленнєвої здатності дитини з РСА.....	45
Касянчук М. Вплив булінгу на формування Я-концепції підлітків.....	47
Качуровська Д. Рівні особистісної готовності до професійної діяльності майбутніх психологів.....	49
Киричик Е. Проявление эмоций у девочек и мальчиков подросткового возраста.....	52
Климчук І. Причини емоційного вигорання під час пандемії у студентів.....	55
Кобець Д. Теоретичний аналіз проблеми мотивації молодших школярів.....	56
Ковальчук І. Теоретичні основи розвитку пізнавальної діяльності дітей шостого року життя із загальним недорозвитком мовлення.....	57
Ковальчук М. Казка та її роль у вихованні дитини.....	58
Козенюк М. Готовність до вибору професії як специфічне психологічне утворення особистості старшокласника.....	61
Командік О. Психологічні детермінанти розвитку лідерських якостей у молодших школярів.....	63
Конончук А. Особливості девіантної поведінки підлітків.....	65

Конончук К. Реалізація педагогічних умов формування навичок навчальної діяльності у дітей старшого дошкільного віку в ЗДО.....	66
Копель Ю. Діагносіка інтелектуального потенціалу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивно-ресурсних центрах.....	69
Корольова О. До проблеми впровадження проектної технології в роботу закладу дошкільної освіти.....	70
Костінська М. Гендерні особливості мотивації до лідерства у студенської молоді.....	71
Кравчук У. Психолого-педагогічні основи розвитку уваги дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.....	74
Крушельницька Н. Особливості взаємодії малокомплектного ЗДО з сім'єю в умовах протиепідемічного карантину.....	76
Лабатій М. Використання дидактичних ігор і вправ з елементами розв'язання винахідницьких задач у процесі образотворчої діяльності дошкільників.....	78
Левчук М. Вплив структури сімейних відносин на взаємини старших дошкільників з ровесниками.....	81
Мельник Н. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних ігор.....	82
Мельник Ю. Дидактичні комп'ютерні ігри як засіб розвитку старших дошкільників: використання в практиці закладу дошкільної освіти.....	84
Мельничук Ю. Гендерне виховання як завдання дошкільної освіти.....	87
Менік Н. Дослідження питання виникнення тривожності у дітей старшого дошкільного віку.....	89
Микитюк В. теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення старшокласників..	90
Миронець Л. Виховання гуманних почуттів у дітей.....	92
Михайлова Т. Психологічні особливості поведінки підлітків у конфліктних ситуаціях.....	95
Михалюк М. Конвергенція сімейної та професійної мотивації у працюючої жінки.....	97
Мовчко О. Вплив пандемічної реальності на виникнення депресії в юнацькому віці.....	101
Одейчук І. Дослідження соціально-психологічних закономірностей формування стресостійкості у студентської молоді.....	103
Осадча І. Стиль батьківського виховання як детермінанта виникнення страхів у дошкільників з особливими освітніми потребами.....	104
Павлова Р. Вплив інтернету на психіку підлітка.....	107
Паршина Я. Побудова міжособистісних взаємин як завдання розвитку у період дорослості.....	108
Рабович І. Прояви девіантної поведінки у підлітковому віці та їх корекція.....	110
Романович І. Технології попередження суїцидальних тенденцій серед старших школярів.....	112
Серко в. Виховні можливості народних прислів'їв як засобів формування моральних норм поведінки дитини.....	114
Синяк О. Художні тексти в пізнавальному розвитку дошкільника.....	117
Сосонюк О. Психологічний аналіз фрустрації та її особливостей.....	119
Тищук К. Розвиток комунікабельності молодших школярів в умовах інклюзивного навчання.....	121
Урус К. Роль пізнавальної активності у становленні особистості молодшого школяра.....	123
Федорук І. Психологічні детермінанти формування самооцінки у підлітковому віці.....	125
Хомич М. Використання інтерактивних методів на уроках з технологічної освітньої галузі у початкових класах.....	127
Черуха А. Психологічні складові захисту від маніпуляцій.....	129
Шальнова О. Психологічний аналіз ставлення до цивільного шлюбу на етапі ранньої зрілості.....	130
Шепельчук і. Проблема адаптації першокласників до навчальної діяльності.....	135